

Мосієнко О. В. Когнітивно-дискурсивні засади вивчення номінативних одиниць у сучасному англомовному медіа дискурсі / О. В. Мосієнко // VI Міжнародна науково-практична конференція «Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов», 22-23 червня 2018 р. – Ніжин, 2018. – С. 28–30.

Олена Мосієнко

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир*

КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ НОМІНАТИВНИХ ОДИНИЦЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ

Вивчення номінативних одиниць як засобу ословеснення позамовної дійсності вважається одним із пріоритетів лінгвістичної науки. Специфіка номінативних засобів англійської мови виявляється у сполучуваності з детермінативами, що зумовлює утворення номінативно-референційних одиниць (далі – НРО), які одночасно виконують дві дискурсивні функції – називну, призначену для іменування й характеристизації позамовної дійсності, та референтну, яка виявляється у різних способах включення референтів до тексту. Номінативний складник НРО представлений іменником або словосполученням, а референційний – детермінативами, до яких традиційно зараховують артиклі, вказівні й присвійні займенники, а також квантифікатори разом із кількісними числівниками.

Виняткова роль НРО у медійному дискурсі, утвореному засобами масової інформації, зумовлена їхнім використанням для відтворення позамовної дійсності, до якої у адресата відсутній безпосередній доступ у момент комунікації. Серед різновидів медійного дискурсу чільне місце займає новинний інтернет дискурс, який формує картину світу аудиторії, впливає на суспільну свідомість, що зумовлює вивчення його номінативної організації у двох аспектах: когнітивному, який полягає у виявленні моделей творення НРО, і комунікативному, що передбачає встановлення ролі досліджуваних одиниць у різних блоках повідомлення.

У текстах новин НРО позначають референти, котрі репрезентують позамовну дійсність: номінативний компонент лише називає або характеризує предмети і явища, а детермінативи відбивають ракурс їхнього включення до дискурсу. За внутрішньосистемного підходу детермінативи вивчалися як засоби вираження категорії означеності / неозначеності, спрямованої на відображення індивідуального або особливого предмета. Когнітивно-дискурсивна парадигма дозволяє трактувати детермінативи як сигнали перспективізації референтів. Їхній зовнішній, або надситуативний, статус відображений власними назвами, які вказують на незалежність об'єкта від ситуації. Внутрішня, або ситуативна, перспектива представлення об'єктів встановлюється означеними НРО, а зв'язки між референтами відображаються реляційними НРО, утвореними сполученням

іменників із власними назвами у родовому відмінку або присвійними займенниками. Відповідно, дискурсивно-когнітивні студії виявляють у НРО ідентифікаційну, реляційну й характеристичну перспективи представлення референтів. Комунікативно-текстові функції НРО відображенні у їхньому вживанні в різних текстових сегментах – заголовку, вступі, блоках головної події і коментарів, а також у заключному абзаці [1] – відповідно до дискурсивно-номінативних стратегій як схем послідовного формування завершених образів позамовних об'єктів, співвідносних із базовим рівнем категоризації, на якому ми звичайно сприймаємо навколишній світ.

Ідентифікаційна функція НРО реалізується власними назвами, адресними іменами, утвореними поєднанням онімів із класифікаторами, а також означеними й вказівними фразами, які локалізують референти стосовно окремих складників ситуації. Власні назви й адресні імена ідентифікують об'єкти незалежно від ситуації, а означені НРО конструюють референти за ситуативними властивостями та стосовно внутрішніх компонентів ситуації або за характеристиками, котрі вирізняють особу. *Реляційна функція* НРО здійснюється генітивними й займенниковими фразами, які у медіа дискурсі пов'язують референти різного ступеня виокремленості. Словосполучення з іменником у родовому відмінку відбивають взаємодію між більш помітним і менш важливим референтом, позначеним другим компонентом фрази. *Характеристична функція* НРО реалізується неозначеним артиклем і квантифікаторами, які відображають якісні й кількісні властивості референтів із точки зору стороннього спостерігача – автора або учасника події, які виступають джерелом інформації [2, с. 10; 3, с. 60-62].

Ідентифікаційна, реляційна й характеристична функції НРО втілені у певних структурно-семантичних моделях, які визначають будову досліджуваних одиниць у текстах новин.

Література

1. Дейк ван Т. А. (1998). К определению дискурса // Режим доступа: [WWW-документ] URL <http://www.nsu.ru/psych/internet/bits/vandijk2.html>
2. Єрмоленко С. С. Категорія “позиція спостерігача” у функціональному та семіотичному висвітленні / С. С. Єрмоленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. – 2004. – № 37–38. – С. 8–12.
3. Кайда Л. Г. Позиция автора в публицистике. Стилистическая концепция / Л. Г. Кайда // Язык современной публицистики : сб. статей / отв. ред. Г. Я. Солганик. – М. : Флинта. Наука, 2005. – С. 58–66.